

Buchbesprechungen · Recensions

AA.VV.:

Germà Colón. La passió per la llengua.

València: Editorial Saó, 2003. 136 S., ISBN-10 84-88513-56-9.

Aquest llibre d'homenatge al professor Germà Colón (* Castelló 1928) és obra de diversos filòlegs de la Universitat de Barcelona que des de fa molts anys el coneixen i mantenen una relació d'amistat amb ell, i d'altres de les universitats valencianes amb qui va entrar en contacte les darreres dècades en raó dels seus estudis sobre la història de la llengua a València.

El volum és prologat per Emili Marín, director de l'editorial valenciana Saó i autor –juntament amb Paula Reig– de l'entrevista inicial amb Germà Colón. L'homenatjat hi revela aspectes poc coneguts de la seva trajectòria, com l'ambient de la seva família, el Castelló de la seva infantesa i els anys de formació. Hi manifesta també que per a ell sempre han estat clares, indubtables, la unitat de la llengua i la situació del català entre les llengües romàniques, conviccions que va veure avalades per les tesis dels seus grans mestres de romanística Sever Pop a Lovaina i Walther von Wartburg a Basilea. Ambdós principis han guiat sempre el seu pacient i dedicat treball seguint la seva «passió per la llengua», com diu el títol del recull. També, sobretot en el terreny de la lexicografia, el van atreure les similituds entre la situació lingüística de Catalunya i la de Suïssa.

A més, explica que parlar de la unitat de la llengua a València «és quelcom que no es perdona» políticament; potser per aquest motiu, pel fet de no haver estudiat la carrera a la seva terra i per la seva llarga docència a l'estranger, els valencians van trigar una mica més a reconèixer la seva labor.

L'homenatge s'inicia amb la contribució d'un dels seus primers i principals mestres, Antoni M. Badia Margarit, que, encara molt jove, fou professor seu a Barcelona i amb qui Colón manté freqüents contactes des de fa gairebé seixanta anys. Badia comença presentant-lo com un jove romanista que sabé captar els corrents lingüístics europeus i aplicar-los a l'estudi del català. Descriu també l'ambient en què es movien els romanistes d'aquell temps i algunes fites de les primeres activitats de Colón com la seva inter-

venció en el Congrés de Lingüística Romànica de Barcelona de 1953 i la seva col·laboració en la redacció del *Französisches Etymologisches Wörterbuch* (FEW). Badia arriba a la conclusió que l'absència de Colon de la vida universitària catalana d'aquells anys a la llarga ha repercutit en un guany per a la lingüística d'aquesta llengua.

Joan Veny i Clar emprengué els seus estudis a la Universitat barcelonina quan l'homenatjat els hi acabava, i continuà relacionant-se amb ell posteriorment. En la contribució parla del Colon lexicògraf, de la seva coneixença dels atlas lingüístics, que el menà a elaborar juntament amb Badia i el mateix Veny el projecte de l'*Atlas Lingüístic del Domini Català*. També comenta les seves edicions d'obres tan importants com el *Llibre del Consolat de Mar*, els *Furs de València* o el *Diccionario latín-catalán y catalán-latín* de Nebrija i Busa. A més, recorda els seus nombrosíssims i ben fonamentats treballs monogràfics sobre qüestions de lexicologia històrica. Molts d'ells, apareguts en revistes i obres col·lectives i reeditats posteriorment en reculls, donen una visió divergent de la que ofereixen els diccionaris de Joan Coromines.

Curt Wittlin, un dels primers deixebles del nostre professor a Basilea i fidel als estudis catalans des de la llunyana universitat canadenca de Saskatchewan, presenta el Colon autor de treballs d'homenatge.

La contribució dels universitaris de València s'inicia amb l'article de Tomàs Martínez Romero, que parla de la Fundació Germà Colon i de les seves activitats des de la seva creació a rel de la donació que Colon, ja jubilat de la càtedra de Basilea, féu a la Universitat Jaume I de Castelló de la seva important biblioteca.

Lluís Gimeno Betí, traductor d'una de les seves obres de lingüística contrastiva, *El catalán y el español, juntos y en contraste*, presenta el Colon dialectòleg, especialista en un domini a què pertany la seva tesi doctoral *El habla de Castellón* i que havia continuat cultivant amb estudis sobre la tipologia, la diacronia i la diatopia del valencià, i l'edició de textos.

Antoni Ferrando parla de la relació de Germà Colon amb el País Valencià, des de la infantesa fins a l'actualitat, incloent-hi el llarg període de labor docent a Basilea, durant el qual Colon, malgrat l'escassetat de contactes directes amb València, hi estigué vinculat sobretot a través de la correspondència amb alguns dels seus intel·lectuals i per la preparació d'edicions de textos de tema valencià.

Les dues darreres contribucions a aquest homenatge procedeixen novament de Barcelona: Josep Massot i Muntaner evoca les seves trobades professionals amb Colon al llarg de més de 40 anys, en allò que qualifica de

«testimoniatge d'amistat», d'una relació particularment estreta en l'època en què Colon fou president de l'Associació Internacional de Llengua i Literatura Catalanes i Massot era ja director de les Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

Amadeu Soberanas completa l'esbós biobibliogràfic de l'homenatjat amb l'evocació dels anys del jove Colon a Barcelona, on un dels seus professors als cursos semiclandestins dels Estudis Universitaris Catalans, Josep M. de Casacuberta, l'inicià a l'edició de textos; l'autor recorda també la seva col·laboració amb Colon en la publicació d'*El panorama de la lexicografia catalana. De les glosses medievals a Pompeu Fabra*, de la recepció d'aquesta obra i d'altres com *El léxico catalán en la Rumania*, que tingueren molt d'èxit.

Algunes aportacions incideixen en aspectes ja abordats en altres articles, escull gairebé inevitable degut a què els temes sovint s'entrellacen. Però les repeticions poden contribuir a refermar o a contrastar dades importants. Per exemple, tant en l'entrevista com en diverses col·laboracions, es fa ressaltar la importància que en la labor de Germà Colon representà el suport de Marie-Louise, la seva esposa.

O també s'esmenta diverses vegades el seu paper de mestre de tants deixebles, alguns dels quals el seguiren d'una manera destacada en la docència universitària. Puc aportar el petit testimoni d'haver gaudit d'un tast del seu mestratge al llarg d'un semestre en els llunyans començaments dels anys 70, en què impartí d'una manera molt suggestiva un curs de literatura hispanoamericana –una altra manifestació del seu treball polifacètic!– i vaig participar amb un grup d'aquests deixebles en la preparació de l'edició del *Llibre del Consolat de Mar*; confrontàvem les variants de diversos manuscrits, en unes sessions setmanals al Seminari de Filologia Romànica basilenc en què es manifestava tant la passió per la filologia com l'entranyable humanitat del nostre professor.

Per totes les raons citades, aquest llibret d'homenatge de prop de 200 pàgines reix a donar una visió força evocadora de la personalitat i de la labor de Germà Colon, per raó de la competència dels autors i de l'estreta relació que tots han mantingut amb ell. A causa de la profusió d'elements biogràfics té un to amè i emotiu, tot i presentant un succint panorama de cada tema. Aquestes característiques corresponen a la voluntat del seu editor Emili Marín de fer un llibre «No sols per als especialistes, sinó per a tothom que s'interessa per la nostra cultura».

Carme Eberenz-Greoles (Lausanne)